

△ **kabuki**: scène uit een stuk van het *jidaimono-genre*, dat episoden uit de geschiedenis van het pre-Edo-tijdperk behandelt. Typerende personages zijn edelen, samurai en monniken, vertegenwoordigers van de hogere standen. Hier tegenover staat het *sewamono-genre*, dat zich richt op meer alledaagse thema's en de middenklasse tot publiek kiest. Kenmerkend voor het *jidaimonospel* is de in niveaus verdeelde speelruimte, waardoor het gestileerde achterdoek ('landschap') en de kleurrijke kostuums in de overigens lege theaterruimte een extra accent krijgen.

eeuw in Kyoto een groep danseressen leidde, wordt beschouwd als de feitelijke grondlegger van het kabukitheater. Bloei ontstond na de sociale, politieke en economische ontwikkelingen gedurende de Genroku-periode (1688–1704). Deze jaren werden gekenmerkt door de opkomst van een nieuwe klasse kooplieden, gepaard aan een groei van de steden en een meer materialistische visie op de wereld. Sindsdien is het kabuki voorbehouden aan mannelijke vertolkers. In het kabukitheater kan de mengeling van stijlen als typerend worden aangemerkt; naturalistische scènes worden in hetzelfde stuk afgewisseld met passages waarin sprake is van een vergaande stilerings. Ook de toegepaste expressievormen, zoals dans, muziek, declamatie en acrobatiek, vormen de bouwstenen voor een bont en spectaculair geheel. Het kabukitheater bereikte zijn hoogtepunt tegen het einde van de 18de eeuw, toen er twee basisstijlen in de stilerings ontstonden: *aragoto*, de heroïsche stijl van Edo (Tokio), geschikt om de wereld van goden, demonen en bovennatuurlijke helden uit te beelden, en *wagoto*, uit het Kyoto-Osaka-district, de meer realistische stijl voor de weergave van (liefdes)verhalen van gewone mannen en vrouwen. Uit deze tijd stamt ook het gebruik van een draaitoneel, liften en *hanamachi* (ver-

hoogde, smalle podia die als een loopplank de publieksruimte insteken). Als summum van stilerings mag de *onnagata* gelden, de mannelijke speler van vrouwenrollen, die in zijn rolbenadering niet zozeer de vrouw imiteert, maar probeert een abstract ideaalbeeld van het vrouwelijke te belichamen. In de 19de eeuw vernieuwde de toneelschrijver Mokuami Kawatake het theater door basiselementen van de spreektaal te combineren met de klassieke, melodische structuren. De traditie van kabuki wordt bestudeerd en in stand gehouden in het Nationale Theater te Tokio (1966).

LIT. A.C. Scott, *The kabuki theatre of Japan* (1955); Y. Toita, *Kabuki, the popular theatre* (1970); J. Barth, *Japans Schaukunst im Wandel der Zeiten* (1972); J.R. Brandon e.a., *Studies in Kabuki. Its acting, music and historical context* (1978); S.L. Leiter, *Kabuki encyclopedia. An English language adaptation of kabuki jiten* (1979); M. Gunji, *Kabuki* (1985).

Kabwe, stad in Zambia, hoofdstad van de provincie Central, op 1180 m hoogte, ten noorden van Lusaka centraal in het land gelegen, met (1988) 200 287 inv. Een van de oudste mijnbouwonderzoekingen in het land; ter plaatse werd in 1903 de Rhodesian Broken Hill Development Company gevestigd. Thans verzorgend centrum van de streek, met verwerking en transport van in de omgeving gewonnen ertsen (lood, zink, cadmium). Daarnaast agrarisch handelscentrum (tabak). Spoorverbinding met de Copperbelt provincie en Lusaka.

De stad heette tot 1967 *Broken Hill* en was in 1921 de vindplaats van fossiele resten van de *Homo sapiens rhodesiensis*.

Kabylon (Arab.: *Kabila*), verzamelnaam voor de Berbergroepen in Noord-Algerije, met name in het berggebied Kabylië (oostelijke Tell Atlas, tussen de steden Algiers en Constantine), ca. 2,4 miljoen zielen (1985). Zij zijn islamieten en spreken een Berberdialekt (Kabylicsch). Evenals in de 8ste eeuw n.C. tegen de Arabieren, verzetten zij zich van 1830 tot 1857 met kracht tegen de Fransen. Daarna vormden de Fransen speciale legerafdelingen uit deze geharde strijders. Oorspronkelijk leefden de Kabylen van hun karige landbouwproductie, maar sinds generaties zijn zij seizoenarbeiders; vele Kabylen emigreerden als 'gastarbeider'.

Kachin, onjuiste benaming voor de **Chingpo** of **Jingpo** zoals zij zichzelf noemen, een volk van 595 000 zielen, woonachtig in Noord-Birma (ca. 500 000), Zuid-China (ca. 93 000) en Noord-oost-India (ca. 2000), qua fysieke kenmerken behorend tot het Zuidmongolide type. Hun taal behoort tot de Tibeto-Birmaanse taalgroep. Hun religie is een vorm van voorouderverering, in stand gehouden door een gespecialiseerde staf van religieuze functionarissen; een minderheid is christen of boeddhist. De oorspronkelijke sociale structuur is de *gumlao*, een orgaan bestaande uit een hoofd dat met de raad der ouderen het collectief be-

stuur uitoefent. Door de invloed van de Shan met wie de Kachin het meeste contact hebben, heeft deze democratische organisatie in die gemengde gebieden plaats gemaakt voor een gelaagde structuur, *gumsa* geheten, met aan de top een aristocratie, voorts een klasse van vrijen en (vroeger) van slaven. De landbouw (rijst) is het voornaamste middel van bestaan.

Hoewel de Chingpo vanaf 1948 binnen de Unie van Birma een eigen nationaal autonoom gebied hebben verkregen, de 'Kachin-staat', zijn er voortdurend conflicten geweest met de centrale regering.

LIT. E.R. Leach, *Political systems of Highland Burma* (1954); G.G. Stratanovitsj, *Economic and social relationships among the Chingpo*, in: *Sovjetskaja Etnografija* (1959); F.M. Le Bar, *Ethnic groups of Mainland Southeast Asia* (1964); M. La Raw, *Toward a basis for understanding the minorities in Burma: the Kachin example*, in: Kunstadter (red.), *Southeast Asian tribes, minorities and nations*, dl. 1 (1967).

Kachtem, deel van de Belgische gemeente en stad *Izegem, prov. West-Vlaanderen, tot 1977 (2606 inv.) een zelfstandige gemeente, in Zandleming Vlaanderen, aan de Mandel en het Kanaal van Roeselare naar de Leie. Verbouwde gotische kerk.

Kaćić Miošić, Andrija (Brist, Dalmatië, 1704 – klooster Zaoostrog 14 dec. 1760), Kroatisch dichter, franciscaan, gaf met zijn nog steeds populaire *Razgovor ugodni naroda slovinskoga* (= Gesprek het Slavische volk welgevallig, 1756; nw. uitg. 1988) een rijkroniek van de Zuidslaven, vooral in hun strijd tegen de Turken, in de trant van de volksepen.

Kadai-talen, een taalfamilie met zeven takken. Slechts twee takken omvatten een groot aantal talen, terwijl sommige takken slechts door een enkele taal worden vertegenwoordigd: a. de Tai-talen; b. de Kam-Sui-talen; c. het Lakkja; d. het Ong-be; e. de Hlai-talen (in het Mandarijn-Chinees bekend als Li); f. het Laqua en het Laha; g. het Lati en twee Gêlao-talen. Het Lakkja en de Gêlao-talen worden op het vasteland van Zuid-China gesproken en het Ong-be en de Hlai-talen op het eiland Hainan. Het Laqua, Laha en Lati worden gesproken aan de Rivière Claire in noordelijk Vietnam. Deze kleinere en met uitsterven bedreigde talen zijn uitermate belangrijk voor de historisch-vergelijkende studie van deze taalfamilie.

De Tai-talen omvatten een noordelijke, centrale en zuidelijke groep. Belangrijk is het terminologische onderscheid tussen 'Tai' als overkoepelende benaming en 'Thai', dat op het Siamees slaat. De Noord-Tai-talen worden alle in Zuid-China gesproken, behalve het Saek dat aan de Laotisch-Thai-grens wordt gesproken. De Centraal-Tai-talen zijn het Nung (niet te verwarren met de gelijknamige Tibeto-Birmaanse taal), het Wit-Tai, het Rood-Tai, het Zwart-Tai, het Lóngzhōu-Tai en het Tiānbào-Tai. Deze talen worden gesproken in het uiterste noorden van Viet-

nam en in het zuiden van de Chinese provincies Guǎngxī en Yúnnán. De Zuid-Tai-talen behelzen het Thai oftewel Siamees (de nationale taal van Thailand), het Laotisch (de nationale taal van Laos) en het uitgestorven maar historisch belangrijke Ahom. De overige Zuid-Tai-talen worden gesproken door bevolkingsgroepen in Thailand, Laos, Birma en het westen van de Chinese provincie Yunnan. De Kam-Sui-talen worden gesproken in de Zuid-chinese provincies Guizhou, Guangxi en Hunan.

Het oorsprongsgebied van de Kadai-talen zou hebben gelegen in wat thans zuidelijk China is. Pas in de 3de eeuw v.C. vond de Zuidchinese volksverhuizing plaats, waarbij de Chinezen vanuit het noorden de inheemse Kadaivolkers verdrongen. De sprekers van de moderne Zuidchinese talen stammen zowel van deze vroege kolonisten af als van geassimileerde Kadai-volkers. De Kadai-talige gemeenschappen op het eiland Hainan en het Zuidchinese vasteland zijn de nazaten van niet-geassimileerde Kadai-volkers.

De Kadai-talen zijn niet verwant aan de *Sino-Tibetaanse talen, hoewel het Oudchinees vele woorden aan oude Kadai-talen heeft ontleend en het Thai ook Chinese leenwoorden kent. Op grond van recente onderzoeken lijkt het steeds aannemelijker dat de Kadai-talen verwant zijn aan de *Austronesische talen. De Kadai-talen zouden samen met de Austronesische talen de Austro-Tai-taalfamilie vormen. Deze theorie wordt ondersteund door het feit dat het oorsprongsgebied van de Austronesische talen lag op T'ai-wan en op het vasteland van Zuid-oost-China.

LIT. P.K. Benedict, *Austro-Thai language and culture with a glossary of roots* (1975); S.R. Ramsey, *The languages of China* (1987); J.A. Edmondson en D.B. Solnit (red.), *Comparative Kadai: linguistics beyond Tai* (1988).

Kádár, János (Kápoly 26 mei 1912 – Boedapest 6 juli 1989), Hongaars politicus, werd in 1931 lid van de illegale communistische partij. Wegens zijn politieke activiteiten werd hij herhaaldelijk gearresteerd. Tijdens de Tweede Wereldoorlog was hij – sinds 1943 als secretaris van het Centraal Comité van de partij – een van de organisatoren van het verzet. Na de bevrijding van Hongarije werd hij met de organisatie van de hoofdstedelijke politie belast. Van mei 1945 tot aug.

1948 bekleedde Kádár de post van secretaris van het district Boedapest. In okt. 1946 werd hij plaatsvervangend secretaris-generaal, een functie die hij behield nadat in juni 1948 de sociaal-democratische partij was opgegaan in de (communistische) Hongaarse Arbeiders Partij. Van 3 aug. 1948 tot 24 juni 1950 was Kádár tevens minister van Binnenlandse Zaken en was hij verantwoordelijk voor het schijnproces tegen zijn voorganger Láslo Rajk, die vervolgens werd geëxecuteerd. Op grond van (valse) beschuldigingen werd hij in april 1951 gearresteerd en zonder vorm van proces tot 1954 gevangen gehouden. Op 18 juli 1956 coopteerde het Centraal Comité hem tot lid, waarna hij secretaris daarvan werd en zitting kreeg in het Politburo. Na de door Sovjettroepen bedwongen opstand tegen het communistische regime kreeg Kádár de leiding van de partij (25 okt. 1956); hij dankte deze benoeming behalve aan zijn bekwaamheden ook aan het feit dat hij tijdens het stalinistische bewind zelf vervolgd was geweest. Hoewel Kádár als minister van Staat tot de regering-Nagy was toegetreden en diens liberalisatieplannen steunde, vormde hij op 4 nov. een tegenregering, waarna het kabinet-Nagy door toedoen van Sovjettroepen ten val werd gebracht. Onder leiding van Kádár als eerste secretaris van de nieuw opgerichte Hongaarse Socialistische Arbeiders Partij en als premier (nov. 1956 – jan. 1958 en van sept. 1961 – juni 1965), werd de macht van de communisten geconsolideerd. Na enkele repressieve jaren, waarin vele honderden deelnemers aan de opstand van 1956 werden geëxecuteerd, maakte Kádár in 1962 een begin met de politieke liberalisering in Hongarije. In 1968 introduceerde hij ingrijpende economische hervormingen: het Nieuwe Economische Mechanisme. In de jaren zeventig ontwikkelde Hongarije zich onder Kádár tot een relatief geliberaliseerd en tamelijk welvarend land. In het midden van de jaren tachtig verloor hij langzaam de greep op het politieke leven. In mei 1988 werd hij – tegen zijn zin – afgezet als algemeen secretaris en opvolgd door Károly Grósz. Korte tijd fungeerde Kádár als ere-voorzitter van de partij, maar in mei 1989 verloor hij alle openbare functies en werd hij door zijn opvolgers verantwoordelijk gesteld voor de economische en politieke crisis in Hongarije.

Kadare, Ismail (Gjirokastër 27 jan. 1936), Albanees dichter, romanschrijver en essayist, studeerde letteren in Tirana en aan het Gorki-instituut in Moskou (1958–1961) en debuteerde in 1958 met gedichten. Hij trok internationaal de aandacht met de roman *Gjenerali i usjtërisë së vdekur* (1963; Ned. vert.: *De generaal van het dode leger*, 1972; verfilmd 1983), waarin hij de bizarre tocht beschrijft van een Italiaanse generaal, die opdracht krijgt de stoffelijke overschotten op te sporen van soldaten die in de Tweede Wereldoorlog in Albanië als bezettingsmacht dienden. Kadare's werk is een

voortdurende vraag naar de identiteit van het Albanese volk; de geschiedenis en de traditionele volksgebruiken van zijn land, maar ook actuele politieke problemen spelen een belangrijke rol in zijn romans. *Musgu i perendive te stepes* (1961; Ned. vert.: *De schemering der steppegoden*, 1983) is de weerslag van zijn belevenissen als student in Moskou te midden van intellectuelen van diverse pluimage ten tijde van de toekenning van de Nobelprijs aan Boris Pasternak. Teleurgesteld in de hoop op een snelle en radicale democratisering van Albanië, dit in samenhang met de elders in Oost-Europa optredende ontwikkelingen, besloot Kadare in 1990 zich definitief in Frankrijk te vestigen. Veel van zijn werk is (in een twintigtal talen) vertaald, m.n. in het Frans.

VERT. Ned. vert.: *De bruiloft* (1968; vert. 1979); *Kroniek van de stenen stad* (1971; vert. 1990); *De regentrommen* (1974); *De nis der schande* (1978; vert. 1991); *De brug met de drie bogen* (1982; vert. 1985). – Franse vert.: *Le palais des rêves* (1981; vert. 1990); *Le concert* (1989); *Le dossier H.* (1989); *Poèmes 1958–1988* (1990); *Printemps albanais. Chroniques, lettres, réflexions* (1991; Ned. vert.: *Albanese lente*, 1991).

kadaster (via Fr. v. Lat. *capitulum* = register van hoofden [*capita*] ten behoeve van grondbelasting), een overheidsinstelling voor het systematisch verzamelen en in kaarten en registers vastleggen en bijhouden van gegevens betreffende de eigendom van grond en andere zakelijke rechten op de onroerende goederen in een bepaald gebied.

In Nederland is, evenals in verschillende andere Europese landen, het huidige kadaster door een decreet van Napoleon tot stand gekomen. Na opmeting van alle grondeigendommen, het vervaardigen van kaarten en andere voorbereidingen werd het kadaster in 1832 in gebruik genomen. Het kadaster vervult nu een taak bij de heffing van de gemeentelijke onroerend-goedbelasting. Belangrijker is echter de functie in het kader van de rechtszekerheid voor onroerend-goedtransacties. Van groot belang is het kadaster ook voor de ruimtelijke ordening. Het ressorteert onder het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening. Nederland kent 15 kadastrerkantoren, waarin ook de hypotheekbewaring (zie *openbare registers) is gevestigd.

Werkwijze. Het land is verdeeld in zgn. kadastrale gemeenten. Ieder kadastrale gemeente is verdeeld in een aantal secties, een sectie is onderverdeeld in percelen. Wanneer een gedeelte van een perceel wordt verkocht, dan worden na overschrijving van de akte de nieuwe grenzen ambtshalve door de Landmeetkundige Dienst opgemeten en nieuwe percelen gevormd, waarna de registers bijgewerkt worden.

Administratie. De voornaamste kadastrale stukken zijn de kadastrale legger en de kadastrale kaart. Via een perceels- en een persoonsregister kan in deze legger

◀ Kádár, János.